

= Dějiny Škvorce =

Škvorecký hrad stál již ve 13.
století.

Byl zbudován v letech 1262. až
1279.

Pod ním vznikla vesnička téhož jména.
Za Přemysla Otakara II. patřil Škvorec
Domaslavovi ze Škvorce, který byl
komorníkem a číšníkem královny.

Když v Čechách vládl rod Lucemburský,
byli majiteli Škvorce a okolí Olbramové,
bohatý pražský rod kupecký.

Patřily jim zejména: Zlata, Slibín,

Květnice s tvrzí, polovice mestysc Cural,
rytířské tvr, Hostijň, farní osada Radešín,
Kremín, Horoka, Skřivany, ostatků v Křišimasech,
seleke dvory a mlyn v Dobročovicích.

Olbran ze Skvoce, syn Menhartův, byl
švakrem známého pražského arcibiskupa
Jana z Jistěna, odpůrce Krále Václava
IV. Tento Olbran šil rozmávil a
zadlužil rodinný majetek.

(Jeden z jeho synů, též jménem
Olbran, byl pražským arcibiskupem
v počátku husitských bojů.)

Po Oubramově smrti byli dědicové jeho
tíživými dluhy nuceni části rodinného
majetku odprodávati.

Roku 1462. — za krále Jiřího z Poděbrad —
prodal Mikuláš ze Škvorce zbytek svého
majetku (Škvorec se dvorem a vesnicí
Kremín, Horka, Škvřiny, Radešín) panu
Leňka z Klinštějna za 3000 kop grůšů.

Po smrti Leňka z Klinštějna (+ 1480.) drželi
panství škvorecké postupně jeho synové
Jan a Zdeněk. Jan byl v tuhé moudrě, že
je ve spojení s lupiči. Za něho byl Škvorec
povýšen na městečko r. 1497. od krále Vladislava
Jagellovce.

4
Rodu pánů z Klimštějna patřil Kvořec až
do r. 1532.

Toho roku prodal Jindřich Kvořecký z
Klimštějna svůj majetek — hrad a městy
Kvořec, městy Ouhaly, Kvetnici s pušton
tvrzí, Přisimasy, Dobrošovice, Čukloty, Měsky,
Břežany, Radešín, Vrátkov — svému
příbuznému Zikmundovi Smiřickému
ze Smiřic a na Krubě Skále za 1000 kop
grošů.

Zikmund Smiřický byl velice bohatý.

Patřilo mu 12 panství mnohými městy,
městečky, vesnicemi a zámky zejména

^{Li}
 v severovýchodních ~~čechách~~, mezi nimi
 vláště Lysá nad Labem, Hrubá Skála,
 Semily, Hořice, Náchod, Skalice s 37
 vesnicemi, Kostelec s 19 vesnicemi.

Syn jeho Jaroslav přikoupil r. 1558. od
 krále Ferdinanda velike sousední
 panství kostelecké za 30.000 kop grošů českých.
 Mimo to koupil Skalici hor stříbrných,
 Křičany, Uhřetěves a Kolojeděje. Byl
 velkým přívržencem královým, který jej
 i se svým rodem za české služby povýšil do
 stavu panského. Zemřel r. 1597. Pohřben
 je v Kostelci. Ustanovil ve svém rodě
 právo stářšinské.

Panství škvorecké podstoupil r. 1558. bratru
svému Albrechtovi, pánu na Ráchodě.
Albrecht koupil od Vlanska ze Vchynic
Hostýn. Zemřel r. 1566.

Syn a nástupce jeho Václav zemřel r. 1593.
na škvoreckém hradě a pochován jest
v Ráchodě. Byl posledním majitelem
Škvorcě, který na zdejším hradě bydlel.
Syn jeho Albrecht Václav byl pánem ~~všech~~
všeho majetku smiřického. Byl
hejtmanem kraje kováčského. Zemřel
svobodem r. 1614. u věku 24 let v Hostelci
a jest pohřben v Ráchodě.

7
Vlády nad ohromným majetkem
ujal se Albrecht Jan.

Byl velice vzdělaný. Stál v čele
stavovského povstání proti

Terdinandovi II. jako jeden z direktorů.

Pro příklad ostatním dal na vedení
války 50.000 kop grošů a vystrojíl do
voje 1000 mužů dobré pěchoty.

Při obléhání Budějovic roz nemohl
se Hlavičkou, byl převezen do

Itálie, kde umřel 18. listopadu 1618.,

nedočkav se věku 24 let. V nádherném
pohřebním průvodu byl vezen přes

Koloděje a Škvorec do Kostelee, kdež
pochován v rouše svatebním.

Jindřich Jiří, bratr ctěbuchtův a
jediný mužský potomek rodu, byl
neplnosmyslný. Mezi jeho sestrami
Alžbětou a Markétou vznikl spor o to,
která z nich má spravovati rodinný
majetek. Zemský soud přikl právo
to mladší Markétě. Alžběta usadila
se násilně v Jičíně.

Když pak přišla do Jičina komise,
aby se upjala zámku, vylétlo celé
zámecké křídlo do povětří a pohřbilo
celou komisi i paní Alžbětu.

Po belohorské bitvě byl majetek Smiřických
 konfiskován. Paní Markéta utekla
 do ciziny. Část statků koupil Albrecht
 z Waldštýna. Druhou část - Kostelec,
 Rataje, Skvorec, Uhřetever, Koloděje -
 koupil Karel z Liechtenštejna za
 600.000 kop grošů míšenských. (Skvorec
 odhadnut na 84.524 kopy). Waldštýn
 choval slušně Jana Jindřicha na
 Krubé Škále až do jeho smrti r. 1630.
 Karel z Liechtenštejna byl českým
 místodržitelem. Koupil též konfiskované
 statky měst Les, Brodu a Kouřimě.
 Zemřel v Praze r. 1627.

Na jeho nástupce Karla Eusebia typelo obyvateľstvo naší krajiny nesmírně hrůzami války třicetileté od vojsk nepřátelských i císařských. Česká země podobala se vojenskému táboru. Lidé utíkali a leš a žili jako zvířata.

Dne 27. listopadu 1639. vyrazily z tábora před Duchovem švédské tlupy, chodily ode vsi ke vsi a vypálily vše až ke Kutné Hoře. Mnohé z těch vsí zanikly úplně.

Toho dne byl asi spálen též Skvorec a zrušen jeho hrad.

Ještě jiná nesmůr dolehla na naše předky. Kníže přísně nařizoval, aby se

Výb.

15

jeho poddaní vrátili ku Katolictví.
Rychtáři museli do zvláštní seznamů
zapisovati, jak kdo chodí do kostela
a zvláště k velikonoční zpovědi.

R. 1651 oznamuje kostelecký hejtman
knížeti, že všichni rychtáři na panství
kosteleckém a uhřetěveském slíbili rukou
daním, že přijdou ke zpovědi, jenom
škvorečtí ještě vzdorují.

Tento vzdor lámaly jezuitské misie
a kruté tresty.

Lidé utíkali tajně do ciziny, zanechavše
vše svůj majetek.

Nástupce Karla Eusebia byl Jan Adam.

Zakázal lidem konati na jeho
panstvích Bohoslužby.

Jeho dcera, Marie Terzie Savojská,
byla majitelkou Kvoce, Uhřetěvesi,
Kostelce, Koloděj a Krasených Katuj.
Byla velice zbožná a dobročinná.

Zřídila fondy, z nichž udělována pomoc
rolníkům v případech ohně a krupobití.

Přikázala, aby se ve všech vesnicích
zvonilo proti mračením a dala na
všech panstvích postavit sochu sv.

Danata, patrona proti Krupobití (r. 1764)

Každá socha dostala na svoje
vydržování fond 30 zl.

Její podporou budován zde filiální
chrám sv. Anny (1759 - 1767) jenž
darovala svou zasvěcený P. Marii.
Škvrcký rámek dala znovu budovati
slohem renaissančním.

Zdobila jej zejména pěkná kolonáda
na straně západní.

Umřela r. 1772.

Po třicetileté válce uvalila nová
stekta na selský lid tuhou robotu
a kruté poddaství. Sedlák, který měl
na př. 80 korců polí, musel pracovati po
200 dní spárem koní na panském a
mimo to posílati po 305 dní do roku

jednoho dělníka na pět robotu.
 císařova Marie Terzie omezila valné
 robotní povinnost a dovolila vykupovati
 se z roboty. Císař Josef II. rušil v 1789 pod-
 danství, sedlácké stal se majitelem půdy a
 robotní povinnost změnena v peněžitě
 dávky. Leopold II. rušil tento Josefinský
 patent. Následkem toho byly všeobecné
 selské bouře. Chtěti si selský stav nepomohl
 a roboter trvala až do revolučního roku
 1848. Z rozkazu císaře Josefa II. postaven
 na každém panství špičár, z něhož
 si mohli rolníci vypůjčiti z jara semeno
 k setí na podzim pak půjčení odváděli.

U nás stojí ten špychar na východní
stráně městyse.

R. 1808 dostal Škvorc právo na 3 vývozní
trhy. Zanikly v prvním desetiletí nynějšího
století. Majitele panství nedbali o opravu
a uchování zámku, který opět poněkud
pustl a se rozpadl. Za Aloise Liechtenštejna
postavena byla pro panské úřady nová
nová budova a starý zámek ponechán
uplně kulru času.

R. 1853. za nájemce dvora Milnera, strážný
strážna východní část zámku se dvěma
patry a přízemkem. Tjž osud stihl i část
západní, k městečku obrácenou, za

nájemce čtrnácte Moravce. Hmoty bylo
 užito částečně k novým stavbám, částečně
 k movení pozemků. Zbytek bývalého
 nádherného rámku, též velice sědý,
 koupila škvorecká obec r. 1924 za 25.000 Kč.
 Roku 1891 začalo se vyučovati v nynější
 Rudově škole.

Roku 1892 postaven byl obětavostí
 věřících kostel českobratrský v jednoduchém
 slohu gotickém.

Roku 1905 postavena nynější radnice
 za 20.000 Kč.

Ke základě zákona o pozemkové
 reformě bylo r. 1924 prodáno 147 ha

půdy většinou drobným zemědělcům
a výměry dřívějšího dvora.

Při takto zv. slytkovém statku našlo
celkem 76 ha výměry.

R. 1925 vrátil si Lokol vlastní
zeloctví.

Stokora iloka pi' Francore
(od dary V. Vondračkové - 2008)

1.

== Z dějin Škvorce ==

Škvorecký hrad stál již ve 13. století. Byl zbudován v letech 1262. až 1279. Pod ním vznikla vesnička téhož jména. Za Přemysla Otakara II. patřil Škvorec Domaslavovi ze Škvorce, který byl komorníkem a číšníkem královny, Když v Čechách vládl rod Lucemburský, byli majiteli Škvorci a okolí Olbramové, bohatý pražský rod kupecký. Patřily jim zejména: Zlatá, Sibřín,

2.

Květnice s tvrzí, polovice městyse Ouval, rytířská tvrz, Hostýň, farní osada Radešín, Kremín, Horka, Skřivany, 6 statků v Přišimasech, selské dvory a mlýn v Dobročovicích. Olbram ze Škvorce, syn Menhartův, byl švakrem známého pražského arcibiskupa Jana z Jenštejna, odpůrce Krále Václava IV. Tento Olbram žil rozmařilě a zadlužil rodinný majetek. (Jeden z jeho synů, též jménem Olbram, byl pražským arcibiskupem v počátku husitských bouří.)

3.

Po Olbramově smrti byli dědicové jeho tíživými dluhy nuceni části rodinného majetku odprodati. Roku 1462. -- za krále Jiřího z Poděbrad -- prodal Mikuláš ze Škvorce zbytek svého majetku (Škvorec se dvorem a vesnicí Kremín, Horka, Skřivany, Radešín) panu Čenku z Klinštějna za 3000 kop grošů. Po smrti Čenka z Klinštějna (+ 1480.) drželi panství škvorecké postupně jeho synové Jan a Zdeněk. Jan byl v tuhém podezření, že je ve spojení s lupiči. Za něho byl Škvorec povýšen na městečko r. 1497. od krále Vladislava Jagellovce.

4.

Rodu pánů z Klinštějna patřil Škvorec až do r. 1532. Toho roku prodal Jindřich Škvorecký z Klinštějna svůj majetek - hrad a městys Škvorec, městys Ouvaly, Květnici s pustou tvrzí, Přišimasy, Dobročovice, Tuklaty, Mrzky, Břežany, Radešín, Vrátkov -- svému příbuznému Zikmundovi Smiřickému ze Smiřic a na Hrubé Skále za 7.000 kop grošů. Zikmund Smiřický byl velice bohatý. Patřilo mu 12 panství s mnohými městy, městečky, vesnicemi a zámky zejména

5.

v severovýchodních Čechách, mezi nimi zvláště Lysá nad Labem, Hrubá Skála, Semily, Hořice, Náchod, Skalice s 37 vesnicemi, Kostelec s 19 vesnicemi. Syn jeho Jaroslav přikoupil r. 1558. od krále Ferdinanda veliké sousední panství kostelecké za 30.000 kop grošů českých. Mimo to koupil Skalici hor stříbrných, Říčany, Uhřetěves a Koloděje. Byl velikým příznivcem královým, který jej i s celým rodem za české služby povýšil do stavu panského. Zemřel r. 1597. Pohřben je v Kostelci. Ustanovil ve svém rodě právo stařešinské.

6.

Panství škvorecké podstoupil r. 1558. bratru svému Albrechtovi, pánu na Náchodě. Albrecht koupil od Dlanska ze Vchynic Hoštýn. Zemřel r. 1566. Syn a nástupce jeho Václav zemřel r. 1593. na škvoreckém hradě a pochován jest v Náchodě. Byl posledním majitelem Škvorce, který na zdejším hradě bydlel. Syn jeho Albrecht Václav

byl pánem (všeoh) všeho majetku smiřického. Byl hejtmanem kraje kouřimského. Zemřel svoboděn r. 1614. ve věku 24 let v Kostelci a jest pohřben v Náchodě.

7.

Vlády nad ohromným majetkem ujal se Albrecht Jan. Byl velice vzdělaný. Stál v čele stavovského povstání proti Ferdinandovi II. jako jeden z direktorů. Pro příklad ostatním dal na vedení války 50.000 kop grošů a vystrojil do boje 1.000 mužů dobré pěchoty. Při obléhání Budějovic roznemohl se hlavničkou, byl převezěn do Prahy, kde umřel 18. listopadu 1618., nedočkal se věku 24 let. V nádherném pohřebním průvodu byl vezen přes

8.

Koloděje a Škvorec do Kostelce, kdež pochován v rouše svatebním. Jindřich Jiří, bratr Albrechtův a jediný mužský potomek rodu, byl neplnomyslný. Mezi jeho sestrami Alžbětou a Marketou vznikl spor o to, která z nich má spravovati rodinný majetek. Zemský soud přiřkl právo to mladší Marketě. Alžběta usadila se násilně v Jičíně. Když pak přišla do Jičína komise, aby se ujala zámku, vyletělo celé zámecké křídlo do povětří a pohřbilo celou komisi i paní Alžbětu.

9.

Po bělohorské bitvě byl majetek Smiřických skonfiskován. Paní Marketa utekla do ciziny. Část statků koupil Albrecht z Waldštýna. Druhou část -- Kostelec, Rataje, Škvorec, Uhřetěves, Koloděje -- koupil Karel z Liechtenštejna za 600.000 kop grošů míšenských (Škvorec odhadnut na 84.524 kopy). Waldštýn choval slušně Jana Jindřicha na Hrubé Skále až do jeho smrti r. 1630. Karel z Liechtenštejna byl českým místodržitelem. Koupil též skonfiskované statky měst Čes. Brodu a Kouřimě. Zemřel v Praze r. 1627.

10.

Za jeho nástupce Karla Eusebia trpělo obyvatelstvo naší krajiny nesmírně hruzami války třicetileté od vojsk nepřátelských i císařských. Česká země podobala se vojenskému táboru. Lidé utíkali a lesů a žili jako zvěz. Dne 27. listopadu 1639. vyrazily z tábora před Prahou švédské tlupy, chodily ode vsi ke vsi a vypálily vše až ke Kutné Hoře. Mnohé z těch vsí zanikly úplně. Toho dne byl asi spálen též Škvorec a zruščen jeho hrad. Ještě jiná nesnáz dolehla na naše předky. Kníže přísně nařizoval, aby se

11.

jeho poddaní vrátili ku katolictví. Rychtáři museli do zvláštní seznamů zapisovati, jak kdo chodí do kostela a zvláště k velikonoční zpovědi. R. 1651. oznamuje kostelecký hejtman knížeti, že všickni rychtáři na panství kosteleckém a uhřetěveském slíbili rukou dáním, že půjdou ke zpovědi, jenom škvorečtí ještě vzdorují. Tento vzdor lámaly jezuitské misie a kruté tresty. Lidé utíkali tajně do ciziny, zanechavše zde všechen majetek. Nástupce Karla Eusebia byl Jan Adam.

12.

Zakázal židům konati na jeho panstvích bohoslužby. Jeho dcera, Marie Terezie Savojská, byla majitelkou Škvorce, Uhřetěvsi, Kostelce, Koloděje a Hrozených Rataj.

Byla velice zbožná a dobročinná. Zřídila fondy, z nichž udělána pomoc rolníkům v případech ohně a krupobití. Přikázala, aby ve všech vesnicích zvonilo proti mračenům a dala na všech panstvích postavit sochu sv. Donáta, patrona proti krupobití (r. 1764.) Každá socha dostala na svoje vydržování fond 30 zl.

13.

Její podporou zbudován zde filiální chrám sv. Anny (1759 - 1767.) jemuž darovala zvon zasvěcený P. Marie. Škvorecký zámek dala znovu zbudovati slohem renaissančním. Zdobila jej zejména pěkná kolonáda na straně západní. Umřela r. 1772. Po třicetileté valce uvalila nová šlechta na selský lid tuhou robotu a kruté poddanství. Sedlák, který měl na př. 80 korců polí, musel pracovati po 200 dní s párem koní na panském a mimo to posílati po 305 dní do roka

14.

jednoho dělníka na pěší robotu. Císařovna Marie Terezie omezila valně robotní povinnost a dovolila vykupovati se z roboty. Císař Josef II. zrušil r. 1789 poddanství, sedlák stal se majitelem půdy a robotní povinnost změněna v peněžité dávky. Leopold II. zrušil tento Josefský patent. Následkem toho byly všeobecné selské bouře. Ale těmi si selský stav nepomohl a robota trvala až do revolučního roku 1848. Z rozkazu císaře Josefa II. postaven na každém panství špýchar, z něhož si mohli rolníci vypůjčiti z jara semena k setí na podzim pak půjčené odváděli.

15.

U nás stojí ten špýchar na východní straně městyse. R. 1808 dostal Škvorec právo na 3 výroční trhy. Zanikly v prvním desetiletí nynějšího století. Majitele panství nedbali o opravu a uchování zámku, který opět ponenáhlu pustl a se rozpadal. Za Aloise Liechtenštejna postavena byla pro panské úřady nová nová budova a starý zámek ponechán úplně zubu času. R. 1853. za nájemce dvora Milnera (stržena stržena východní část zámku se dvěma patry a přízemkem. Týž osud stihl i část západní, k městečku obrácenou, za

16.

nájemce Arnošta Moravce. Hmoty bylo použito částečně k novým stavbám, částečně k mrvení pozemků. Zbytek bývalého nádherného zámku, též velice sešlý, koupila škvorecká obec v r. 1924 za 25.000 Kč. Roku 1891 začalo se vyučovati v nynější budově školní. Roku 1892 postaven byl obětavostí věřících kostel českobratrský v jednoduchém slohu gotickém. Roku 1905 postavena nynější radnice za 20.000 Kč. Na základě zákona o pozemkové reformě bylo r. 1924. prodáno 147 ha

17.

půdy většinou drobným zemědělcům z výměry dřívějšího dvora. Při tak zv. zbytkovém statku zůstalo celkem 76 ha výměry. R. 1925 zřídil si Sokol vlastní tělocvičnu.

/zadní obálka - přípisek:/

slohová úloha pí. Francové (od dcery V. Vondráčkové - 2008)